

1. यदणुभ्यो ऽणु *MUND. UP. 2, 2, 2.* कृमयो ऽणवः *H. 1202.* अण्व्यो मात्राः *M. 1, 27.* अणोरणीयान् *KATHOP. 2, 20. M. 12, 122. BHAG. 8, 9.* अणुः पन्थाः *BRH. ĀR. UP. 4, 4, 8. sehr gering, unbeträchtlich H. 1426.* न गृह्णीयाच्छुल्कमावपि *M. 3, 51.* न स्मराम्यशुभं किञ्चित्कृतं कस्यचिदवपि *N. (Bopp) 13, 32.* यस्मादवपि नोत्पद्यते भयम् *M. 6, 40. fein, subtil in übertr. Bed.: अणुरेष धर्मः KATHOP. 1, 21.* अणुदेहो नाम तस्यासीत्पुत्रः परमधार्मिकः । अणुधर्मरतिर्नित्यमणुं (sic! also nicht mit पदम् zu verbinden) सो ऽध्यगमत्पदम् *HARIV. 1241; vgl. अणवत्.* — 2) m. a) अणु *N. einer Pflanze, Panicum miliaceum, UP. 1, 9. AK. 2, 9, 20. TRIK. 3, 3, 120. H. an. 2, 133. MED. ṇ. 2. pl. VS. 18, 12.* यदणुभ्यो ऽणु *MUND. UP. 2, 2, 2.* अणुप्रियङ्गवः *BRH. ĀR. UP. 6, 3, 13.* — b) ein Beiname Āiva's Āiv.; vgl. u. अणिमन्. — c) N. pr. ein Sohn Jajāti's *HARIV. 1604; wahrscheinlich nur ein Druckfehler für अणु, wie 1618. gelesen wird.* — 3) f. अण्वी *die Zarte, Feine; Bezeichnung der Finger, die bei der Somabereitung thätig sind: तम्रीमण्वीः समर्प्य आ गृह्णाति योषणो दश RV. 9, 4, 7. तम्रीमन्तत् विप्रसो अण्व्यो धिया 26, 1. 13, 1. 1, 3, 4; vgl. NAIGH. 2, 5.* — 4) n. (in der Zeitmessung der Laute) *der 4te Theil einer Mātrā: व्यञ्जनमर्धमात्रा तर्धमणु VS. PRĀT. 1, 60. 61. Im BRĀG. P. und im BRAHMAV. P. (s. VP. 22, N. 3.) bezeichnet अणु den 54,675,000sten Theil eines Muhūrta; vgl. परमाणु. — Vgl. अणि, अणिमन्, अणिष्ठ, अणीयेस्, कण.*

अणुक (von अणु) 1) adj. a) überaus klein, wenig *gaṇa* स्थूलादिः *H. an. 3, 1. MED. k. 41.* पामाणुकानिः पिडकाभिन्नक्या *SUÇR. 1, 269, 11.* — b) geschickt *gaṇa* यावादिः *H. an. MED.* — 2) subst. Atom *MADHUS. in Ind. St. I, 23, 15.*

अणुता (von अणु) f. Dünne, Verengung: आयामो दारुण्यमणुता खस्येत्युत्पन्नैः कराणि शब्दस्य *TAIT. PRĀT. 2, 10.*

अणुतैल (अणु + तैल) n. *feines Oel, so heisst ein heilkräftiges Oel, dessen Bereitung SUÇR. 2, 35, 14. fgg. beschrieben wird; vgl. ebend. 42, 17. 60, 15. 138, 13. = तैलमणु 323, 4.*

अणुत्व (von अणु) n. *Kleinheit NIR. 11, 31.* अणुत्वं (gedr. अनुत्वं) भार्गवो गतः *R. 5, 73, 53. Feinheit, atomistische Natur: मनसः BRĀSHĀP. 84.*

अणुधर्म s. u. अणु 1.

अणुभा (अणु + भा) f. *Blitz TRIK. 1, 1, 84. — Vgl. अचिरप्रभा, अचिरभास्.* अणुमध्यवीन (अणु, मध्य, वीन) N. einer Hymne *Verz. d. Kopenh. H. 3, b.* अणुमात्रिक (von अणु + मात्रा; vgl. *M. 1, 27.*) adj. *die feinen Elemente, Atome, in sich enthaltend M. 1, 56.*

अणुरेवती (अणु + रेवती) f. N. einer Pflanze, *Croton polyandrum* (दत्तीवृत्त), *RĪGĀN. im ÇKDR.*

अणुवेदात्त (अणु + वेदात्त) N. eines Werkes *Verz. d. Kopenh. H. 3, b.* अणुव्रीहि (अणु + व्रीहि) m. *eine feinkörnige Getreideart = प्रसातिका RATNAM. im ÇKDR.*

अणुशस् (von अणु) adv. *fein, in kleine Stückchen SUÇR. 2, 173, 19.*

अणुक (अणु + कृ) m. N. pr. ein Sohn *Vibhāga's HARIV. 1042. fgg.; vgl. अनुकृ und oben unter अणु 1.*

अणू (अणु + भू), अणूभवति *fein, dünn, schwach werden; davon nom. act. अणूभाव NIR. 6, 30.*

अणद्, अणठते, अणान्ठे, अण्ठिता *gehen DHĀTUP. 8, 8. अण्ठित schmerzend: दाहपाकरुण्ठिते गुल्मे SUÇR. 2, 435, 11. — Vgl. अट्, अट्.*

अण्डे m. *UP. 1, 113. 1) Ei H. 1319. (nach den Sch. m. n.) n. AK. 2, 5, 37. H. an. 2, 110. MED. ḍ. 1. M. 1, 9. 12. PAÑKĀT. 73, 24. 84, 17.; vgl. अण्डज. — 2) Hode n. TRIK. 3, 3, 110. H. 611. an. 2, 110. MED. m. n. VALĠ. beim Sch. zu H. 611. काष्ठाभ्यां चूर्णिताण्डद्वयः HIT. 49, 16. — 3) n. Hodensack TRIK. 3, 3, 110. — 4) n. semen virile VIÇVA im ÇKDR. — 5) n. Moschus ÇKDR.; vgl. अण्डजा. — 6) ein Beiname Āiva's MBH. 12, 10358; vgl. अण्डधर. — Vgl. अण्ड; über die entsprechenden Formen in den verwandten Sprachen s. J. GRIMM in den Abh. d. Königl. Ak. d. W. zu Berlin, 1843. S. 219. fg.*

अण्डक (von अण्ड) 1) *Vogelei PAÑKĀT. 74, 20. 81, 8. 82, 7. n. 82, 19. — 2) m. Hode H. 611.*

अण्डकाटक (अण्ड + काटक) m. *die Schale des Welteis VP. 202.*

अण्डकोटरपुष्पी (अण्ड, कोटर, पुष्प) f. N. einer Pflanze, *Convolvulus argenteus* (अनाखी), eine RATNAM. im ÇKDR. Einige lesen अतःकोटरपुष्पी (sic!).

अण्डकोश = अण्डकोष die Commentatoren zu *AK. 2, 6, 2, 27.*

अण्डकोष (अण्ड + कोष) m. *die Hoden AK. 2, 6, 2, 27. TRIK. 2, 6, 24. H. 612.).*

अण्डकोषक m. = अण्डकोष ÇABDAR. im ÇKDR.

अण्डज (अण्ड + ज) 1) adj. *aus einem Ei geboren AK. 3, 1, 31. 4, 32. H. 1353.* अण्डजाः पत्तिणः सर्पा नक्रा मत्स्याश्च कच्छपाः । यानि चैवंप्रकाराणि स्थलजान्यौदकानि च ॥ *M. 1, 44. — 2) m. a) Vogel AK. 2, 5, 33. TRIK. 3, 3, 81. H. 1317. an. 3, 141. MED. ḡ. 18. N. 1, 31. R. 3, 73, 6. PAÑKĀT. I, 168. 192, 14. — b) Schlange H. an. MED. VIÇVA im ÇKDR. — c) Eidechse dies. — d) Fisch dies. und AK. 1, 2, 3, 17. TRIK. 3, 3, 81. H. 1343. HIT. I, 165. — 3) f. ०जा Moschus H. an. 3, 142. MED. ḡ. 18. VIÇVA im ÇKDR.; vgl. अण्ड 5. — Vgl. अण्डज.*

अण्डजेश्वर (अण्डज + ईश्वर) m. *Gebierter der Vögel, ein Beiname Garuda's R. 5, 42, 19.*

अण्डधर (अण्ड + धर) m. ein Beiname Āiva's *MBH. 12, 10358. — Vgl. अण्ड 6.*

अण्डर् adj. *gaṇa* भृशादिः; f. ई *gaṇa* गौरादिः.

अण्डराय्, अण्डरायते denom. von अण्डर् *gaṇa* भृशादिः.

अण्डवर्धन (अण्ड + वर्धन) n. *das Anschwellen der Hoden H. 470.*

अण्डवृद्धि (अण्ड + वृद्धि) f. = अण्डवर्धन *Verz. d. B. H. No. 963, 27 b.*

अण्डालु (von अण्ड) m. *Fisch (eierreich) ÇABDAR. im ÇKDR. — Vgl. अण्डज 2, d.*

अण्डीर (von अण्ड) *VOP. 7, 32. 33. adj. 1) mit Hoden versehen, uncastrirt TRIK. 3, 3, 329 (lies अण्डजश्च st. अण्डज). H. an. 3, 519 (नर). MED. r. 111 (पुरुष). — 2) kräftig (शक्त) TRIK. H. an. MED.*

अण्व (von अणु) n. *das feine Loch (in der Soma-Seihe): सूरौ अण्वं वि याति RV. 9, 91, 3. 10, 5. 86, 47. 107, 11.*

अणवत् (अणु + अत्) m. *eine Frage mit einer feinen, spitzfindigen Lösung: तं होवाच (अनको) याज्ञवल्क्य किमर्थमचारीः पशूनिच्छन्नाणवत्ता*

*) Aus 3 Synonymen von अण्डकोष *Hode*, nämlich *फलकोषक* (TRIK.), *सीमन्* (GAṬĀDH.) und *फल* (R. 1, 49, 11.), sind bei Wilson die 3 Bedeutungen *the rind of a fruit, a boundary und fruit* entstanden.